CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	**Y PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU**
DYDDIAD:	**26 MAI 2016**
TEITL YR ADRODDIAD:	**ADOLYGU PENODIADAU AELODAU ANNIBYNNOL**
PWRPAS YR ADRODDIAD:	**PENDERFYNU AR Y BROSES AR GYFER PENODI AELODAU ANNIBYNNOL O'R PWYLLGOR**
ADRODDIAD GAN:	**MARC JONES - PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151**
GWEITHREDU:	**AR GYFER PENDERFYNIAD**

1. RHAGARWEINIAD

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn gofyn i'r Pwyllgor benderfynu a yw'n dymuno ailbenodi'r ddau aelod annibynnol sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor ar hyn o bryd am ddwy flynedd arall, ynteu a ddylai'r Awdurdod geisio penodi dau aelod newydd.

2. GWYBODAETH GEFNDIR

2.1 Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 mae'n rhaid i Bwyllgorau Archwilio awdurdodau lleol, a hynny am y tro cyntaf, gynnwys o leiaf un Aelod Annibynnol o fis Mai 2012. Mae'r Canllawiau Statudol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Mehefin 2012 yn datgan "yr argymhellir na ddylid penodi aelod lleyg am fwy na dau dymor llawn awdurdod lleol".

2.2 Penodwyd y ddau Aelod Annibynnol cyfredol ar 1 Gorffennaf 2012 am gyfnod cychwynnol o ddwy flynedd.

2.3 Yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2013, ystyriodd y Pwyllgor y trefniadau cyfredol a phenderfynodd fel a ganlyn:-

"Penderfynwyd:- ymestyn y trefniadau presennol gyda'r Aelodau Annibynnol cyfredol o fis Gorffennaf 2014 am ddwy flynedd arall".

2.4 O gofio bod yr estyniad hwn o ddwy flynedd yn dod i ben ym mis Gorffennaf 2016 mae angen gwneud penderfyniad pellach yn awr ar benodi Aelodau Annibynnol.

3. OPSIYNAU SYDD AR GAEL

3.1 Mae'r ddau Aelod Annibynnol cyfredol wedi bod yn gwasanaethu ar y Pwyllgor am gyfnod o bedair blynedd ac, yn ystod yr amser hwnnw maent wedi ennill gwybodaeth helaeth am y Cyngor a rôl y Pwyllgor Archwilio ym mhroses lywodraethu gyffredinol y Cyngor. Pe bai eu penodiad yn dod i ben, byddai'r Cyngor yn colli'r wybodaeth a'r profiad hwn.

3.2 Fodd bynnag, rôl yr Aelod Annibynnol yw dod â phrofiadau amgen i'r Pwyllgor, o'r tu allan i lywodraeth leol, ac mae penodi aelodau newydd yn rheolaidd yn sicrhau bod y Pwyllgor yn cael persbectif newydd ar y materion a ystyrir a gallai hynny fod o fudd i'r Pwyllgor.

3.3 Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi y bydd Aelodau Annibynnol y Pwyllgor yn cael eu penodi gan y Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, a hynny am gyfnod penodol i'w benderfynu ganddynt pan fydd y penodiad yn cael ei wneud. Nid yw'r Cyfansoddiad yn cyfyngu hyd y tymor sefydlog. Mae'r gofynion hyn wedi eu cynnwys yng Nghylch Gorchwyl y Pwyllgor. Y tro diwethaf i'r Cylch Gorchwyl gael ei adolygu gan y Pwyllgor oedd ar 9 Chwefror 2015.

3.4 Mae gan y Cyngor ei hun dymor diffiniedig, h.y. rhwng pob etholiad. Mae manteision hefyd o ran diffinio hyd penodiad yr Aelod Annibynnol i gyd-fynd â thymor y Cyngor a bod pob Aelod Annibynnol yn gwasanaethu am un tymor o bum mlynedd. Os bydd y Pwyllgor yn penderfynu mabwysiadu hyn fel polisi ar gyfer hyd aelodaeth Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio, byddai angen ymgorffori'r newid yng Nghyfansoddiad y Cyngor a byddai angen i'r Cyngor Llawn ei gymeradwyo.

4 ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried y canlynol:-

1. Pennu cyfnod sefydlog ar gyfer hyd gwasanaeth Aelodau Annibynnol ar y Pwyllgor a bod y cyfnod hwnnw'n cyd-fynd â'r amser rhwng etholiadau'r Cyngor, h.y. 5 mlynedd, a phenderfynu a fedr aelodau wasanaethu am fwy nag un tymor, naill ai yn olynol neu ar unrhyw adeg.

2. Os cymeradwyir pwynt 1 uchod, ystyried ymestyn penodiad y ddau aelod cyfredol hyd at fis Mai 2017.

3. Os na chymeradwyir pwynt 1 uchod, penderfynu a ddylid ymestyn penodiad yr aelodau presennol am gyfnod pellach (i'w benderfynu gan y Pwyllgor) ynteu hysbysebu am ddau aelod annibynnol newydd a fydd yn dechrau eu tymor gwasanaeth ym mis Gorffennaf 2016 am gyfnod i'w benderfynu gan y Pwyllgor.

R MARC JONES
PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN151 **5 MAI 2016**